

Izhaja vsak šetrtrek
in valja s poštnino
vred in v Mariboru s
poštovanjem na doma
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.90
za šetrt leta „ 1.90

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. na-
čelnega društva do-
stajajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesemniki listi dobe-
so v tiskarni in pri
gospodu Novaku na
velikem trgu po 10 a.

Rekopisi se ne vra-
dajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 a, dvakrat 18 a,
trikrat 24 a.

Štev. 52.

V Mariboru, dne 29. decembra 1898.

Tečaj XXXII.

Vabilo na naročevanje.

Ob novem letu vabimo uljudno vse dose-
danje naročnike „Slov. Gospodarja“, naj se
naročijo še nadalje za leto 1899 na list, ki
je in še tudi naprej zgovorja resno in vestno
koristi sv. cerkve in slov. ljudstva pa ne išče
v tem, kakor kaže že njegova cena, nikjer svoje
koristi.

Z novim letom izhaja naš list v isti obliki,
kakor dozdaj in tudi cena mu ostane ista dok-
ler se ne odpravi časnikarski kolek.

Kdor more naj pristopi med deležnike
„katol. tisk. društva“, da se „Slov. Gospodar“
vzdrži tudi nadalje pri tej nizki ceni.

Deležnina „katol. tisk. društva“ znaša
za celo leto 5 gold. in je v tem že tudi naročnina
za „Slov. Gospodarja“. — Naročnina pa
znaša za celo leto 2 gld. 50 kr., in za pol
leta 1 gld. 30 kr., ter za šetrt leta 65 kr.

Naročnina se pošlje najdlje po poštnih
nakaznicah upravnistvu „Slov. Gospodarja“ v
tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Odbor kat. tisk. društva.

Staro leto.

V Mariboru, dne 27. decembra.

Pripoveduje se o nekem francoskem gle-
dališčnem igralcu, ki je imel mišice v obrazu
tako zelo v oblasti, da se je znal z jedno
polovico obraza jokati, a z drugo polovico
pa se je ob istem času sladko smejal. Gle-
dalci na smehljajoči strani so se smejali, na
jokajoči strani so delali žalostne obraze, a

gledalci v sredini so občudovali spretnost
igralčeve.

Spretnost, katero je imel omenjeni igra-
lec, bi danes radi imeli tudi mi. Kajti potem
bi lahko naenkrat pokazali svojim čitateljem
že na obrazu čustva, ki nas navdajajo, ko
se ogledujemo nazaj v leto, katero bomo v
par dneh imenovali preteklo. Mnogo žalost-
nega, a tudi mnogo veselega nas je doletelo
v starem letu.

Veliko zlo za celo Avstrijo in posebno
še za slovenski narod je nedelavnost avstrij-
skega državnega zbora. Naš narod je narod
kmetov in delavcev. Kmeti in delavski stan
sta se po zadnjih državnozbornih volitvah
zaupljivo zanašala, da jima pride pomoč iz
novega državnega zbora. Kmet in delavec
umirata vsled neznosnih družabnih razmer.
Kmetске rodbe morajo zapuščati svoje do-
move, kmetiska posestva se razkosavajo ali
pa zbirajo v rokah velikih posestnikov, kmetje
morajo se odpovedovati svojemu stanu ter
se umiščevati med delavske čete. Vse to pa
trpi tudi delavski stan. Kajti čim gostejše
so njihove vrste, tem redkejši in manjši je
njih zaslužek... Beda in stradanje
iščeta si domovinske pravice med slo-
venskim ljudstvom. Državni zbor vsled kri-
čanja in pretepanja nemških poslancev ni
v tem letu storil ničesar v blagor propada-
jočih stanov.

Tudi v narodnem oziru Slovencem le-
tošnje leto ni prineslo nič veselega. Ob me-
jah se krči slovenski živelj. Nemške šole skr-
bijo za ponemčenje slovenske dece, nemški
kapital si osvaja slovenske kmete in njih

domove. Po trgih in mestih še se vedno so-
piri nemškutarstvo. Njih trdnjave stojijo trdno
in nepremakljivo. Narodnostni boj še vsled
tega ni utihnil.

Narodnostni boj pa se bje na Sloven-
skem ne samo proti nemškemu ostankom v
naših pokrajinah, ampak tudi nasproti vladi.
Vlada podpira na Slovenskem nemški živelj,
kjer le more in kako dolgo le more. V solah
in uradih noče ugoditi našim zahtevam. Vsi-
ljuje nam nemščino in nemške uradnike,
čeprav se jih branimo z vsemi silami. Vlada
je sama kriva, da še na Slovenskem vihrajo
narodni boji. Nasloniti se ji je treba na Slo-
vence in čez leto in dan bode Nemštvo po
naših krajih izginilo, kakor izgine sneg pred
pomladanskim solncem. Kajti Nemštvo med
Slovenci sestoji iz vsiljenih nam uradnikov,
nemškutarstvo pa ima v teh uradnikih svojo
največjo sporo.

A priznati moramo, da smo doživeli v
letu, ki se poslavlja od nas, tudi marsikatero
veselo pojavo. In vsi pojavi nam jamčijo, da
se je naše ljudstvo začelo dejanski oklepiti
svojega pregovora: Pomagaj si sam in Bog
ti bo pomagal.

Slovenski kmet, majhen obrtnik in de-
lavec so spoznali svoje žalostno stanje. Ker
pa se jim od zgoraj ne pomaga, hočejo si
pomagati sami. Gospodarska organizacija med
Slovenci napreduje. Tudi na Štajerskem
bodo že prihodnji meseci pokazali prve sa-
dove slovenske samozavesti na go-
spodarskem polju. Nastale bodo nove
posojilnice, zadrage in konsumna društva,
celo v krajih, kjer bi si tega nikdo ne mislil.

Listek.

Boji in krone.

(Povest. Prevel Anton Jerovšek.)
(Konec.)

»Ti imaš neko coprnijo pri sebi, ki ti
neznosne muke te proklete ječe spremeni v
tolažbo in sladkost«, reče enkrat mlademu
Tuanu. »Le nič ne skrivaj in ne taji, ker
sem videl tvojo coprnijo, ko si jo poljuboval.«

»Res, dragi moj, prav si videl. Jaz imam
res nekaj, kar me v največji nesreči dela
srečnega, pa to ni coprnija, kakor ti misliš.«

»Daj mi torej stvar; tudi jaz hočem
poskusiti njeno moč v tej grozni ječi.«

»Tebi bi nič ne pomagalo. Le tisti ob-
čutijo njeno moč, ki verujejo in častijo skriv-
nost, katero ta stvar predločuje«, odgovori
deček.

»In kaka skrivnost je to? Govori!«

Franc Tuan začne na to pripovedovati
roparju o Jezusu Kristusu in njegovi odre-
šilni smrti na križu. Ropar ga posluša, a v
začetku ne preveč verno. Pa polagoma se
mu omehči srce; kajti njegovo srce je bilo
sicer razdivjano, a dobra stran še v njem
ni bila čisto zadušena in božja milost je
zmagala trdosrčnega moža, da ni vedel, kaj

se z njim godi. Ko mu Tuvan počasi, a na-
tanko opisuje podobo križanega Jezusa, mu
začnejo vroče solze kapati v razmršeno brado.
»In ta sveti mož je bil med dvema ropar-
jema križan, praviš ti?« seže Tuanu v
besedo.

»Da, med dvema roparjema, in oba sta
ga proklinjala.«

»Pfuj, sramota! Jaz mislim, da bi ne
bil tako hudobno ravnal z Jezusom, da si-
ravno so tudi moje roke polne nedolžne,
človeške krvi. — In Jezus je tudi proklinjal
roparja, da se maščuje nad njima?«

»Nikakor ne! Obema bi bil odpustil, ako
bi se bila spreobrnila. Eden se je spreobrnil,
ker ga je ganila nebeška potrpežljivost in
ljubeznjivost Jezusova. Zato je začel opomi-
njati svojega tovariša rekoč: »Se tudi ti ne
bojiš Boga, ki si zaslužil smrt? Ta pa ni
storil nič hudega«. Nato reče Jezusu: »Go-
spod, spomni se me, ko prideš v svoje kra-
ljestvo.« In Jezus mu odgovori: »Resnično
ti povem: Še danes boš z menoj v raj!«

Zdaj Tuan nekoliko molči, kajti slisal
je mladega roparja na tihem stokati, in je
molil v svojem srcu za njega, da bi ga mi-
lost božja razsvetlila in ganila, da bi spo-
znal resnico.

Čez nekaj časa vpraša ropar ves spre-

menjen, če bi tudi on dobil odpuščenje od
tega ljubeznjivega in usmiljenega Boga.

»Čisto gotovo«, odgovori Franc in mu
začne pripovedovati o izgubljenem sinu.

»Dobro!« reče konečno skesan hudodel-
nik. »Daj mi zdaj poljubiti podobo križanega
Jezusa. Jaz že čutim v svojem srcu neko-
liko tistega sv. miru, katerega uživa tvoje
srce. Dosti za danes, pa ti mi še moraš
mnogo, mnogo pripovedovati, kajti v naših
hribih še nisem nikdar nič slisal o krščan-
stvu.«

Franc je bil vesel in je hvalil Boga, da
ga je pripeljal v ječo, kjer je rešil neumr-
jočo dušo ubogega roparja. »Bog vse na
dobro obrne«, reče sam pri sebi, »in tudi
kršćanstvo bode začelo imeti v naši domo-
vini srečnejše ure, naj storiijo njegovi so-
vražniki, kar hočejo.«

10. Dan pred polno luno.

Bil je dan pred polno luno. Na vse
zgodaj že pride sivolasi Filin s svojim vnu-
kom Lujem pred zapadni stolp, kjer pokaže
listek s pečatom višjega mandarina in za-
hteva videti mladega Tuana. Trikrat je že
prišel k ječi in prosil za vstop, pa zastoni.
Še le zdaj se mu je dovolilo stopiti v ječo,
ko je prinesel pismeno dovoljenje od man-
darina. Mož, ki ga je sedaj spustil v ječo,

Nove družabne razmere potrebujejo tudi nove organizacije. Človeški duh in skrb za obstanek silita neprestano naprej.

Tolažilni za bodočnost slovenskega ljudstva so tudi vsi pojavi globoke narodne zavednosti v preteklem letu. In z zadovoljnostjo moramo reči, da so posebno štajarski Slovenci letos pokazali narodno zavednost v najlepši luči. Odkod je prihajalo največ prošelj za slovensko vseučilišče, za slovensko nadsodišče, za popolno jednako-pravnost našega jezika v vseh uradih? Izmed štajarskih Slovencev. Slovenski narodni program se je ukoreninil pri nas na Štajarskem v vseh slojih. Štajarski Slovenci razumevajo svoje voditelje.

Za novo leto nimamo iskrenejše želje, ki bi jo mogli izročiti svojim čitateljem, nego da naj v novem letu izginejo vsi za Slovence žalostni pojavi, ki so nas spremljali v tem letu, a veseli pojavi naj se množijo in širijo. Novo leto naj bo za Slovence čas običnega narodnega in gospodarstvenega napredka!

C. kr. okrožno sodišče v Mariboru.

S svetlimi barvami so se naslikale v zadnji državnozborski seji razmere pri našem okrožnem sodišču v interpelaciji, katero je vložil J. Žičkar s tovariši do pravosodnega ministra. Mi podajemo interpelacijo tukaj svojim čitateljem brez vsake opazke. Glasi se: »Dne 6. decembra t. l. se je vršila pri okrožnem in zajedno porotnem sodišču v Mariboru obravnava proti odgovornemu uredniku »Slov. Gospodarja«. V prvi vrsti se je razpravljalo pri tej obravnavi, kako se naj razumevajo članki »Slov. Gosp.« in »Delavca«, torej kako se naj razumevajo slovenske tiskovine. Tudi zaslišane priče so govorile skoro izključno slovenski. Vkljub temu so se določili sodniki, ki ne znajo slovenski, posebno jeden sodniški tajnik, ki se mora truditi, da se sporazumi s slovenskimi prebivalci v pokrajini slovenskem narečju. Bili so pa tudi porotniki zraven, ki niti nobenega slovenskega narečja ne znajo, ne da bi znali pismeni slovenski jezik. Na porotni klopi je sedel samo jeden porotnik, ki je bil slovenščine popolnoma zmožen. Zatoženec se je v polni meri poslužil pravice, da sme odkloniti nekaj porotnikov, ter odklonil same take porotnike, ki slovenščine niso bili zmožni. Vkljub temu ni bilo možno sestaviti porotniške klopi tako, da

bi bili njeni člani večji slovenskega jezika, ker je bil skoro vsem slovenskim porotnikom dovoljen dopust.

Zraven tega se pri sestavljanju letnega porotniškega seznama nikdo ne vsprejme v zapisnik, ki ne zna nemški pisati in govoriti, a nasprotno se nikdo ne briga, ali so oni, ki so vsprejeti v seznam, tudi večji slovenskega jezika. Da, ako zna kedo popolnoma slovenski, se mu šteje to celo kot pomanjkljivost. Vsled tega ni možno, sestaviti pri porotnem sodišču v Mariboru porotniške klopi, koje člani bi bili vsi slovenščine zmožni, čeprav je prebivalstvo mariborskega sodniškega okraja skoro popolnoma slovensko in čeprav vsaj 90% zatožencev na zna nemški.

Tudi pri sestavljanju porotniške klopi in pri obravnavi se nikdo ne briga, ali porotniki jezik slovenskih zatožencev razumevajo ali ne. Da, ko je pri neki porotniški obravnavi v septembru predlagal zagovornik slovenskega zatoženca, naj se povpraša, ali znajo vsi porotniki jezik zatožencev in prič, zavrnil ga je predsednik z zasmehljivo opombo, da obžaluje, ker se na ta način trati dragi čas.

V Mariboru sodijo čez življenje in smrt, čez prostost in čast večina porotniki, ki ne razumejo ne zatožencev, ne prič.

Istotako nima okrožno sodišče v Mariboru iz občinstva vzetega sodnika za trgovinske zadeve, ki bi znal slovenski.

Vsled teh razmer, in to bo bržkone njih namen, so pri okrožnem sodišču v Mariboru slovenske razprave, rekel bi, nemogoče.

Z ozirom na to vprašajo podpisani:

Ali so Njegovi Prezvzišenosti, gospodu pravosodnemu ministru, znane te razmere pri c. kr. okrožnem sodišču v Mariboru, ki bijejo v obraz razumnemu, na načelu ustmenosti slonečemu pravosodju? Kaj misli Njegova Prezvzišenost storiti, da se odpravijo te napake.

Dunaj, 20. dec. 1898.

J. Žičkar, Robič, dr. Gregorec, Pfeifer, Biankini, Perič, dr. Bulat, Zore, dr. Žitnik, Vencajz, Spinčič, dr. Krek, dr. Laginja, dr. Stojan, Povše, Pogačnik, Barwinsky, Kušar, dr. Gregorčič, Einspieler, grof Coronini, Vukovič, Wachnianyn, dr. Ferjančič.

se je opravičeval, da mu je poprej odrekel prošnjo, ker mu je stari jetničar Minge strogo prepovedal, da ne sme k Tuanu pustiti nobenega človeka. Zdaj že pa Mingeja pet dni ni od nikoder, gotovo se mu je pripetila nesreča, najbrž je bil pijan in je padel v vodo. Na to hoče iti v ječo po Tuana.

»Ne, midva ga hočeva v ječi videti«, reče Filin.

Paznik vzame toraj bakljo in jima sveti v grozno ječo. Pa ko odpre ječina vrata, padeta starček in Lu skoraj v omedlevico, ker zagleda strašen, nečloveški kraj, iz katerega je prihajal grozen smrad. Filin se nasloni ob zid in si zakrije obraz s širokim rokavom, Lu pa glasno zaupije od strahu in sočutja. Ker nista mogla prenašati strašnega smrada, je moral jetničar vrata zapreti in Tuvana na zrak pripeljati.

»Že prav«, reče paznik s smehom. »Jaz sem vedel, da jetniški zrak ni za vsaka pljuca«.

Čez nekaj trenutkov stopi Tuan iz ječe. Obraz mu je bil blede, pa veselje se mu je bralo v očeh, ko zagleda svojega prijatelja in njegovega strica.

»Hvala Bogu in njegovi sv. materi, ki sta uslišala mojo molitev«, reče Tuan. »Ravno o pravem času sta se prišla. Modri

Filin, stopiva v to le sobico, jaz vam moram v naglici nekaj važnega povedati.«

Starček stopi v sobico, kjer mu Tuan v kratkem pove načrt zarotnikov, kakor ga je sam slišal. Filin v začetku niti verjeti noče. Tuan mu še mora vse enkrat praviti, da si starček zapiše imena zarotnikov in njihov načrt. Na to reče: »Tvoje besede se strinjajo z dogodki zadnjih dni. Mandarin je res dal včeraj zapreti 200 črnoprarnikov v severnem in vzhodnem stolpu. Tudi Minge je zginil, najbrž so ga odstranili, ker je vedel za zaroto. Tudi tebe čaka enaka usoda, ako zatožiš te mogočne in hudobne ljudi«.

»Da, res! Minge mi je pretil z najgrozovitnejšo smrtjo, ako izpovem le eno besedo. Pa moja dolžnost je, da žrtvujem svoje življenje za cesarja in za tisoč in tisoč nedolžnih ljudi!«

»Vi kristijani ste pač čudni ljudje!« pravi Filin. »Pa zdaj ni čas govoriti o verskih naukih. Danes ponoči je polna luna, zato je imamo še samo nekaj ur časa, da preprečimo zaroto, ali da si vsaj rešimo življenje. In drugo bode brž najpametnejše. Črnoprarniki so že v trdnjavi in tudi vodna vrata so v njihovi oblasti. Gotovo jih je že tudi več sto skritih po čolnicah na reki. Druge trupe pa prežijo in čakajo v obližju. Kaj še more zdaj cesar storiti? Svoje najboljše vo-

Državni zbor.

Na Dunaju, 20. decembra.

V soglasju s finančnim ministrom je sklenil proračunski odsek, da postava zastran zboljšanja plač za državne uslužbence stopi v veljavo takrat, ko se objavi. Vlada potrebuje namreč nekaj milijonov goldinarjev, da plačo djanski zboljša. Manjšina proračunskega odseka je pa predlagala, naj se vsaj s 1. januarjem 1899 uveljavi to zboljšanje. Poročevalec dr. Pietak se je tem zahtevam ustavljal, češ, da mora vendar vlada vedeti, kje bo denar vzela za zboljšanje. Prišlo je slednjič do glasovanja po imenih. Sprejel se je predlog manjšine s 150 glasovi proti 147. Nekateri poslanci izmed katoliške stranke: Zallinger, Kern in Keil so glasovali z levičarji, mnogoteri izmed »kršč. slov. narodne zveze« so se pa odtegnili glasovanju. Po tem sklepu bi se zboljšanje sicer imelo pričeti s 1. jan. 1899. Bati se je pa, kakor je piscu teh vrstic rekel dr. Pietak, da se bo vsled te zmage levičarjev stvar še bolj zavlekla. Gospodarska zbornica namreč ne bo hotela pritrditi obroku 1. jan. 1899, stvar pride nazaj v poslansko zbornico in Bog zna, kedar se bo o njej zopet obravnavalo. Sprejel se je brez ugovora predlog katol. poslanca Zallingerja, da se ima vsem državnim uslužbencem dati priložnost, da vsako nedeljo in praznik morejo spolnovati svoje verske dolžnosti.

Ob sklepu seje ob 8. uri zvečer (seja se je začela ob 10. uri predpoldne) je imel Stojalovski mnogo vprašanj na predsednika, ta mu je pa vzel besedo. Schönerer je predlagal, naj se seja obhaja v sredo 21. dec. ter ugovarjal temu, da bi vlada na podlagi § 14 napravila začasno pogodbo z Ogrsko in uveljavila začasni proračun za l. 1899. Schönererjev predlog je pa ostal v manjšini. Predsednik je želel poslanca veselo novo leto ter obljubil, da hoče pismenim potom naznaniti prihodnjo sejo.

Deželni zbor štajarski.

V Gradcu, 28. decembra.

Pred sejo deželnega zbora je bila v stolnici sv. maša, katere se je le malo poslancev vdeleževalo. Izmed liberalne stranke so bili navzoči — razun nekaterih deželnih odbor-nikov — le trije. Ob 11. uri je otvoril deželni glavar sejo, omenjal cesarskega jubileja, nadalje da cesar radi žalostnega dogodka v cesarski rodbini ni mogel vsprejeti našega deželnega odbora, ki mu je hotel častitati, ter predstavil novega cesarskega namestnika.

jake je poslal ob morje, ker se je razneslo da se približuje francosko brodovje. Sploh pa se Hijephova tako ne more držati kot cesar anamski. Njegova zvezda, ki se še nikdar ni svitlo žarela, bode v kratkem zatoni-la. Neumnost bi torej bila, da bi se kdo za njega žrtvoval. Sami se torej hočemo rešiti. Jaz grem k cesarju in ga poprosim, da tebe, tvojo mater in druge kristijane, ki niso hoteli darovati mrtvemu cesarju pomilosti ter vas prežene v prognanstvo. Potem pridem še pred večerom po vas. Nekaj dobrih čolnov mora biti pripravljenih. Tudi tuje misijonarje še lahko opozorimo na nevarnost. Predno bode polna luna na nebu, smo že lahko vsi v varnem zavetju«.

Franc nekaj časa tiho premišluje. Potem pravi: »Če se nesreča res ne da več odvrniti, potem nas res nobena dolžnost več ne veže in mi lahko skrbimo za svojo rešitev. Pa poskus pa le moramo napraviti. Saj se lahko črnoprarniki v severnem in vzhodnem stolpu stražijo od zanesljivih vojakov, pri Vodnih vratih pa se nastavi zvest poveljnik! O ko bi bil že odrasčen in prost, rešil bi cesarja in kristijane, ali bi pa za nje umrl!«

Starček se čudi Tuanu, kateremu se iz obraza bereta srčnost in odločnost. »Da, da, ko bi imel cesar same tako zveste slu-